

Szenvedélyek, megrendülések, tévedések és hitvallások...

Darvas József nyilatkozata Kormos ég című drámájáról

Uj magyar dráma forró sikerű szegedi premi-erjét ünnepelte tegnap este a színházi közön-ség. A prózai társulat tegnap mutatta be Darvas József Kormos ég című drámáját, amely történelmünk közelmúltjának tragikus időszakából, az 1956. évi ellenforradalom eseményeiből merítette emberi sorsokkal összefonódó témáját. A bemutatás részt vett a szerző is, és szegedi tartózkodása idején nyilatkozatot adott lapunk munkatársának új színpadi művéről.

— A Kormos ég témája a magyarországi ellenforradalom idejéből származik. Ez a történelmi esemény a szocializmust építő magyar népek és legjobb fiainak, a kommunistáknak nagy és kegyetlen drámája volt. ...Többet jelentett, mint sok évi pártiskola... — mondja Jóó András, az egyik főszereplő a darabban. Sok kommunista számára már az ellenforradalom kirobbanása idején világos volt, hogy ez a puccskíséret Népköztársaságunk külső és belső elhárításának erőire épülő összeesküvés volt. Azt azonban, hogy valamilyen tisztán lássunk, sok körülmény zavarta.

— A Kormos ég-ben nem történelmi elemzésre töreksem, mert szerintem nem is ez a művész feladata, hanem az, hogy emberi konfliktusok, sorsok, szenvedélyek, megrendülések, hitvallások és tévedések ábrázolásával beszéljen a valóságról és bizony mutassa meg annak bonyolult és mély összefüggéseit. Ez a cél lebegett előttem is, amikor ezt a drámát megírtam.

A lélektani ábrázolást választottam

— A kész munka dönti el, hogy mennyit és hogyan sikerült ebből a célból megvalósítani. Amikor kialakult bennem a dráma főlépítése, gondolatmenete és eszméisége, azt kellett eldöntennem, hogy milyen irányt szabjak a műnek. A cselekmény extenzitása, a drámai összefüggések külső, eseményes megragadása, vagy a belső drámaiság, a lélektani ábrázolás irányában törekedtem?

— Az utóbbit választottam, s nem csupán és nem is elsősorban azért, mert a színpadon ez drámaibb módon megragadható, hanem azért is, mert a magyar nép 1956-

os drámájából az egybefonódott társadalmi és erkölcsi problémák robbanását tartottam a magam számára a legizgalmasabb írói anyag-nak. Ebben az időben az egyének életében is éles konfliktusok robbantak ki. A történelem mindenkinek nyíltan feladta a leckét: nézz magadba, vizsgál meg az életedet, a cselekedeteidet, hogyan éltél, mi volt a hited, s hogyan sáfárkodtál vele! Emberek arcáról hullott le az álarc, felszínre kerültek az emberi viszonylatokban rejtetten élő ellentmondások, titkos hazugságok lepleződtek le, egyszerű emberek váltak hőskökké, bálványok omltak porba és újra világosan, egyértelműen kellett felelni az élet legnagyobb kérdéseire: igen, vagy nem...

Hittel és szenvedéllyel elmondott igazságok

— A Kormos ég főhősét író választotta. Nem azért, mert a magyar írók egy részének, sajnos, igen szomorú szerepe volt az ellenforradalom ideológiai elő-

készítésében, hanem azért, mert úgy gondoltam és éreztem, hogy egy munkássorból származó, kommunista író emberi drámáján, vívódásain, lelkiismereti konfliktusán keresztül sokrétűbben tudom megmutatni azt az erkölcsi megrázkódtatást, amelyen valamennyien keresztülmentünk azokban az időkben. A kommunisták erkölcsi próbatétele, mint drámai mondanivaló, határtalanul izgatott. Minderről egy családon — az írón, a párttitkáron, az író fián és a proletáryanán, ezek váltásán, némelyek útvesztésén uttalálásán és konfliktusain megoldásán keresztül akarunk beszélni. A kritikusok és a nézők azt mondják, hogy a Kormos ég éppen ezért elsősorban az őszinteségével és szenvedélyével érvényesül.

— Ha ezt legalább részben sikerült megvalósítanom, annak nagyon örülök, mert az az írói hitvallásom, hogy a hittel és szenvedéllyel elmondott igazságok beszélnek méltón a világ kohójában formálódó szocialista emberről.

Klasszikus műsorról mutatkozott be az újjászervezett orvosegyetemi kamarazenekar

A tudományos munka jól összeegyeztethető a kultúra, a muzsika ápolásának igényével — ezt példázta a csütörtöki hangverseny a Tudományegyetem aulájában, melyen az Orvostudományi Egyetem hallgatóiból toborzott 17 főnyi kamaragyűjtés lépett dobogóra és gyönyörködtette a szépszájú hallgatókat a kamarazenetradalom gyönyörűvel. A kis zenekar szervezője és irányítója Szegszárdy Tamás, ötödik éves orvostanhallgató, akit teljes elismeréssel a műsor összeállításáért és hangversenymesteri minőségben való szerepléséért. A vonós-gárdra fejlődőképes és technikai tudásával már most is komoly feladatokat oldott meg. Kiemeljük a jól összevágó Händel Concerto grosso, Mozart D-dúr divertimento és Albrici Ünnepi zene tolmácsolását. A karmester nélküli kamarazenekar szólistáinak kíséretével is kitűnt, el-

sősorban a kiváló zongorázó képességű Perényi László, Haydn Concertinójának és Szegszárdy Tamás Vivaldi hegedűversenyének friss ritmusú előadásában. A zenekari számok között Elekes Zsuzsa, a Gyógyszertani Intézet dolgozója csillogtatta jól képzett, puha, lírai szopránját néhány olasz belkanto áriában és Mozart operaszerepekben, amelyek zenei kidolgozása is figyelmet érdemel. Mint a kamarast egyetlen külső szereplője, Sebestyén Sándor, a Szegedi Nemzeti Színház nemes hangú hősbaritonja illeszkedett stílusos dalprodukciójával az intim házimuzsika keretébe. Aki a dallal benső kapcsolatban áll, mint Sebestyén Sándor, a finom-művű kidolgozást, világos szövegmondást és kifejező éneket innen ülteti át operai szerepeibe. A zongorakíséretet dr. Maddásy Lászlóné, Rózsa Mariann és Perényi László látták el hozzáértéssel. Sz. G.

Negyven éves az első szovjet lovashadsereg

November 19-én volt negyven éve az első szovjet lovashadsereg megalakulása-

nak. A Lenin rendeletére megalakult legendás lovashadsereg — amelynek parancsnoka Bugyonnij volt, politikai apparátusának munkáját pedig Voroslov vezette — több fronton mért döntő csapást a fehér alakulatokra, szétzúzta Gyenyikín ellenforradalmi seregét. Az évforduló alkalmával Moszkvában és más szovjet városokban megrendezték a lovashadsereg egykori harc-cosainak találkozóját.

Véget ért az ukrán legfelső tanács ülészaka

Pénteken véget ért az ukrán legfelső tanács háromnapos ülészaka. Megvitaták és elfogadták az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság 1960. évi népgazdaságfejlesztési tervét és költségvetését. Az 1960. évi népgazdasági terv az ukrán dolgozók anyagi jólétének és kulturális színvonalának további emelkedését is biztosítja. A terv szerint 11,3 millió négyzetméter lakóteret építenek, 21 százalékkal többet, mint az idén. Az ülészakkon jóváhagyták a jövő évi költségvetést is.

A Szegedi Tudományegyetemen megkezdik a középiskolai tanárjelöltek műszaki-gyakorlati képzését

A középiskolai oktató-nevelőmunka célja a szocialista társadalom építésére alkalmas és kész ifjúság nevelése. A szocializmus építése során jelentkező feladatok elvégzésére csak a szilárd materialista világnézetű és a sokoldalú szocialista műveltség birtokában lévő ember képes. E sokoldalú, szocialista műveltség tartalmának jelentős helyet foglalnak el a műszaki, technikai ismereti elemek. A magyar forradalmi munkás-paraszti kormánya 1958. évi határozata éppen a műszaki ismeretek nyújtásának, a gyakorlati foglalkozások szélesebb körű bevezetésének tervét történt lemaradást jelöl meg az általános iskolai és a középiskolai oktatás hiányosságaként. Ezzel kapcsolatban mutat rá a soron lévő nevelési feladatokra is, amikor kimondja: »A szocializmus építése, az ifjúság sokoldalú képzésének célja, a tudomány és a technika korunkban végbeme-nülő hatalmas fellendülése megköveteli... az általános képző iskolák egész nevelő-oktatói munkájának további korszerűsítését... az ifjúságban ki kell alakítani a fizikai munka megbecsülését, szeretetét, a szocialista munkaerkölcsöt».

A határozat alapján született meg az általános iskolai politéchnikai képzés jelenlegi formája.

Az új típusú gimnáziumok hivatása

Ma már elmondhatjuk, hogy az ifjúság nevelésének kérdése mindinkább társadalmi ügy, és hatalmas táboruk van azoknak, akik aggodva és szeretettel figyelik, segítik az új típusú gimnáziumok munkáját, ahol a cél megismertetni a tanulókkal a termelőmunka valamelyik ágának elméleti és gyakorlati kérdéseit. Emellett cél ezekben az iskola és az élet, a munkásszféra és a tanulóifjúság közötti kapcsolatot szorosabbra fűzése, s végül a fokozottabb és a tanuló materialista világnézetének megalapozottabbá tétele.

Az új típusú gimnáziumokban a legelőször feladat jelenleg az, hogy a hagyományos elméleti ismeretek oktatási anyagát bővítsék a modern termelésben szükséges technikai, technológiai ismeretanyaggal, természetesen ezzel összefüggésben csökkenteni kell a régebbi anyagot. Másrészt fontos, hogy szerves kapcsolat létesüljön az elméleti órák és a gyakorlati munka között, s azok ne egymás mellett párhuzamosan — tehát különválasztva — oktassák, hanem az elmélet és a gyakorlat állandó, tervszerű kapcsolatát biztosítva. Csak így érhető el, hogy tanítványaink felismerjék a tudomány, az elméleti ismeretek és a termelés kölcsönösségét, a tudomány törvényeinek a modern termelésben való jelentőségét. Tehát nem csupán arról van szó, hogy az általános oktatással, képzéssel kapcsolatban a hagyományos tanítási órák mellett egy szakmát is tanítsanak. A döntő: az iskolai munka egész jellegének minőségi megváltoztatása azért, hogy hatékonyabban tehessen eleget a szocialista embernevelés követelményeinek. Amint azt a Művelődésügyi Minisztérium utasítása fogalmazza meg: »Nem szüntetiük meg tehát az úgynevezett klasszikus oktatást, hanem a szocializmus talaján — történelmileg először — törünk előre egy valóban klasszikus oktatás felé».

Szélesebb ismeretkörrelvelők képzése

Ez az új — üzemi vagy iskolai műhelyekben végzett munkával, szakmai képzéssel emekkel is gazdagított — iskola a jelenlegi oktatási-képzési formában nyert ismereteknél jóval szélesebb ismeret- és készségkörrelvelők kíván. Olyan felkészültségű középiskolai taná-

rokat, akik a fentebb vázolt feladatok tökéletes ellátására is előkészítést nyertek.

A Tudományegyetem Tanárképző Tanácsa felismerve a jelentkező új feladatokat, a közelmúltban vitatta meg a középiskolai tanári pályára készülő hallgatók képzésének helyzetét. Megállapította, hogy a középiskolai ismeretanyaghoz ez az új szemléletű oktatás, valamint a műszaki-gyakorlati foglalkozások vezetésére történő előkészítést az egyetemnek is vállalnia kell a tanárképzés keretében. Felvetődött a tanárképző szakokon az egyetemi programok ilyen értelmű felülvizsgálásának és ahol szükséges, átdolgozásának problémája is. Mindezeket a közeljövő feladatául jelölte meg a Tanárképző Tanács.

Megállapította a Tanárképző Tanács azt is, hogy bár a tudomány és termelés kölcsönösségének felismerésére rendszeres alkalom nyílt és nyílik az egyetemi előadások, laboratóriumi kísérleti munkák során, az élményszerű — éppen ezért meggyőzőbb erű — középiskolai oktatás-nevelés alapja csak az egyetemi hallgatók e téren szerzett személyes tapasztalatainak, ismereteinek, élményeinek sokasága lehet.

Közvetlen kapcsolatban az üzemek munkásaival

Középiskolai tanáraink tanítványaikat csak akkor nevelhetik eredményesen a fizikai munka és a fizikai munkás megbecsülésére, csak akkor lesz hatékony a szocialista munkaerkölcs formálása érdekében végzett nevelési törekvésük, ha már egyetemi éveik során közvetlen kapcsolatba jutnak az üzemek, műhelyek munkásaival.

Mindezek alapján úgy határozott a Tanárképző Tanács, hogy kísérleti jelleggel meg kell kezdeni a tanárjelöltek műszaki-gyakorlati képzését. E képzés helyes és éppen ezért véglegesnek mondható kereteihez és tartalmához többféle kísérlet vezethet el. E téren is gazdag tapasztalati anyagul szolgálnak majd a Szovjetunió elért eredményei, célkitűzései és a népi demokráciákban megkezdett ilyen irányú munka.

A gyakorlati megvalósítás

A kísérleti tervhez alapján az önként vállalkozó III. és IV. éves tanárjelöltek egy-egy választott szakma elméleti és gyakorlati alapmereteit, a műszaki-gyakorlati oktatás módszertani kérdéseit sajátítják el a Tudományegyetem Ságvári Endre Gyakorló Általános Gimnáziumában kialakított műhelyekben, illetőleg technológiai, munkavédelmi, munkaegészségtani ismereteket is szereznek. Közben üzemlátogatások során nyernek képet a modern, nagyüzemi termelésről. Ötödikes korukban pedig — amikor tanítási gyakorlatokat végeznek az iskolában — a középiskolák tanulókkal együtt az üzemekben végeznek majd gyakorlati munkát és bekapcsolódnak majd a műszaki gyakorlatok oktatásába is.

A kísérleti program nem tarthat és nem is tart igényt a helyes és általánosítható forma és tartalom teljességére. Az útkeresésre azonban feltétlenül alkalmas. E célját bizonyára eléri, mert az egyetemi párt- és állami vezetők támogatása, a vállalkozó hallgatók lelkesedése és munkája ennek biztosítéka lesz.

Dr. Kunsági Elemér egyetemi adjunktus

Napirenden

A tüzelőszállításról és a fászpincékről

VÁROSENDEZÉSI szempontok bizonyos mértékig indokolják, hogy Szeged lakosságára igénybe vehető, közművesített, tehát nagyon értékes belterületi telkeiről fokozatosan eltűnjének a különböző raktározásra, tárolásra szolgáló »telepek«. A közvélemény is örömmel vette például, hogy a Marx tér egyik sarkáról, Szeged egyik reprezentatív helyéről kitelepítették az ócskavasraktárt, a tüzelőlerakatot, s helyébe felépítették a jelenleg még a »G—H tömb» nevet viselő korszerű lakóházcsoportot.

Arra azonban vigyázni kell, hogy a tüzelőtelepek megszüntetése ne okozzon hátrányt a lakosságnak azáltal, hogy utána kilométereket kelljen mennie egy-egy mázsa szénért, fáért. Örvendetes dolog, hogy a SZOT tüzelőutalvány-akció segítségével Szegeden a bérből élő lakosság nagy többsége idejelenkorán, s egy tételben szeretheti be téli tüzelőjét. Erre az évi egyszeri bevásárlásra kitűnően alkalmas a Tisza-, illetve a rókusai pályaudvar. Tudni kell azonban, hogy sok szegedi család nem vásárolhat egyszerűen 20—25 mázsa tüzevalót. Nem azért, mert erre pénze nincs, hanem egyszerűen azért, mert nincs megfelelő fűtőkamrája, vagy pedig — főleg Rókuson és Móravaton — a fászpincéje őszel és tavasszal, a magas talajvíz miatt, víz alatt áll. Ezeket a családokat bűn volna arra kényszeríteni, hogy a nálá tárolható egy-két mázsaért mindig a város túlsó végébe menjen.

ÉZERT TARTJUK napirenden az úgynevezett fászpincék létesítését. A város különböző pontjain csekély költséggel fenntartható, kis alapterületű telepeket létesíthet a TŰZÉP, amelyeket folyamatosan el lehet

szénnel, fával látni, s ahol a környékbeli lakosság kis tételekben vásárolhat.

Tudjuk, az elmondottak nem számítanak újdonságnak a TŰZÉP vezetőinek, de ismételtén felvetjük, mert a fászpincékre más szempontból is szükség van. Korábban ugyanis Alsóvárosban, Felsővárosban sok »meszes-pince» is volt, ahol oltott, vagy oltatlan meszet szerzett be a lakosság őszi-tavaszi nagytakarítás idején, vagy ha a lakásának, házá- nál fala megsérült. Az is közismert dolog, hogy Szegeden sok a magánházak száma. Ezek tulajdonosa legtöbbször dolgozó kismeszer, aki szívesen javíttatná, reparaáltatná idejében a házat, de az ahhoz szükséges kismesze, cement, homok beszerzése, a vihar által lesodort néhány cseréj pótlása most nagy fáradságba ütközik, mert legtöbbször a Tisza-pályaudvarra kell mennie ilyen esetekben. Felsővárosról mostanában egynemesen Tápé- rának vödörrel az aszszonyok a meszért. Az ilyen fás-, illetve építőanyag-pincékben kellene tartani meszet is, cserepet is.

KÖZPONTI TŰZELŐ-MEGRENDELŐ iroda oldhatja meg végérvényesen Szegeden is a tüzelőszállítás problémáját, mint a fővárosban. Budapestben ugyanis, ha valakinek tüzelőre van szüksége, a mennyiséget egy telefon megrendelés, s ugyanott ki is fizeti a szállítási költséget, s azután csak a tüzelő átvételére van gondja. Az ilyen központi megrendelő iroda létesítése ugyan már szóba került Szegeden is, a TŰZÉP azonban, illetve a kereskedelmi osztály jó, vagy rossz »hozzáállásán» múlik. A lakosság azt szeretné, ha nem »múl- na», hanem meg is való- sulna.

Németh Lajos

Rádióműsor

Szombat
KOSSUTH-RÁDIO
4,56 Rákóczi-induló, 5,00 Hírek, 5,06—7,59 Vidéam, frissen. Közben: 5,30 Hírek, 6,00 Falurádió. Utána a vidéki színházi műsor. 6,35 Orvosi tanácsok. Kb. 6,45 Hírdetőszoop, 6,59 Időjelzés, 7 óra Hírek, időjárásjelentés, 7 óra 10 Uj könyvek, 7,25 Színházi műsor, 7,45 Napjár, 7,59 Időjelzés, 8,00 Műsorismertetés, 8,08 Technikai szűnet, 8,10 Lányok, asszonyok... 8,25 Glier: IV. vonásnégyes, 9,00 Fizika. Kb. 9,25 Zene. Kb. 9,45 Történelem, 10,00 Hírek, 10,10 Héjja, héjja... 10,30 Rádióoperatorképzés, 11,00 Mennyel páncélvonát, 11,20 Szabó Ferenc: Ludas Matyi — szvit, 12,00 Deli harangszó, hírek, időjárásjelentés, 12,10 Magyar nóták, 12,45 Mi újság a könyvesboltokban? 13,00 Operaszerepek, 13,40 Válaszolunk hallgatóinknak, 13,50 Szív küldi, 14,25 Időzseru nemzetközi kérdések, 14,40 Zongora, 14,55 Műsorismertetés, 15,00 Hírek, 15,00 Időjárásjelentés, 15 óra 10 A római művészet emlékeinek nyomában, 15,30 Előszóval — muzsikával. Közben: 17,00—17,15 Hírek, 18,00 Gondolat, 18,30 A Pjatyickij-együttes és az Álami Népl Együttműködés, 19,05 Arckének rivaldáltyában, 19,20 Zenekari muzsika, 19,50 Jó éjszaka, gyere-

kek, 20,00 Esti krónika, 20,30 Jót neveltünk... 21,45 Hangleg-mezek, 21,56 Ugetóverseny-eredmények, 22,00 Hírek, 22,15 Sport híradó, 22,30 Vers, 22,35 Tánccoljunk. Közben: 24,00—0,10 Hírek, időjárásjelentés, 0,30 Himnusz.

PETŐFI-RÁDIO

6,00 Reggeli zene, 6,30 Színházi műsor, 6,50 Torna, 8,00—8,10 Hírek, 14,00 Időjárás- és vízállás-jelentés, 14,15 Operakalauz, 15 óra 15 Autóok és motorokok 8t perce, 15,20 Kvarsett, Rádió-játék, 16,15 Magyar nóták, 16,50 Zenekari hangverseny, 17,50 Gondolatok filmekről, 18,00 Szolovjov—Szeged: Szerelmem c. filmzenéjéből, 18,15 Zongoramuzsika, 18,45 Együtt a szocializmus útján, 19,00 Hírek, 19,03 Magyar szerzők szórakoztató muzsikája, 19,40 Falurádió, 20,00 Muszorgszkij: Borisz Godunov, Zenes népdrama. Közben: 21,02—21,07 Hírek, 23,00 Hírek, időjárásjelentés, 23,15 Műsorzárás.

TELEVIZIO

17,00 Magyarország—Románia, jégkorong-mérkőzés közvetítés, 19,00 Táncczene a stúdióban, 19,30 A Magyar Hírdetős műsora, 19,40 Szűnet, 19,50 TV Híradó, 20,30 A vágyak szárnyán, Csehszlovák film.